

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Moralitate, Natvra, Et Effectibvs Actvvm
Svpernatvralivm In Genere Et Fide, Spe, Ac Charitate,
Speciatim**

Coninck, Gilles de

Antverpiae, 1623

Dvb. II. Vtrùm gaudium de bono Dei sit particularis virtus distincta à
caritate?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79645)

posse aliquid velle volitione sibi nullo modo voluntaria, eò quòd nullo modo procederet ab intrinseco. Item aliàs posset voluntas in suis volitionibus absolute & propriè vim pati & cogi ad volendum, non minùs quàm grauià possunt cogi vt ferantur sursum. Illa autem sunt aperte absurda, vt patet ex ijs quæ D. Thom. 1. 2. q. 6. a. 1. & 4. & alij communiter docent. Posset hæc pluribus facillè clarè probari, sed res non est huius loci.

D. Thom.

5 Ad primum argumentum contrarium, nego minorem, si volitionem & nolitionem generatim sumas, prout in maiore sumuntur; si autem volitionem speciatim & strictè sumas pro sola volitione finis, prout eam quandoque aliqui sumunt, sicut intellectus etiam sumitur pro sola cognitione principiorum: sic nego maiorem. quia aliàs electio medij non esset actus voluntatis, quia non est volitio ita strictè sumpta.

Ad probationem minoris, nego consequentiam; quia inde solùm sequitur, non omnè malum nolitionem esse tristitiam, sed eam solam quam supra descripsi, quæ in Beatos non cadit.

Ad secundum, nego Primò, maiorem. nam amor beatificus est vera actio voluntatis: & tamen nullo modo est liber. Nego Secundò, minorem generatim sumptam; nam etsi gaudium & tristitia quandoque non sint nobis libera, quando nimirum amor boni, vel odium mali præsentis non sunt nobis libera: tamen quoties hæc nobis libera sunt, etiam illa sunt libera. eodè modo quo electio medij ad finem intentum necessarij, est nobis libera, iuxta dicta supra disp. 2. n. 37. & sequentibus.

Gaudium & tristitia quandoque sunt nobis libera, quandoque non.

6 CONCLUSIO III. Gaudium de bono Dei præsentè est actio voluntatis distincta ab actu caritatis, quo Deo illud bonum opto. Hæc videtur aperta sententia D. Thomæ supra a. 1. & 4. & omnium eorum, qui fatentur hoc gaudium esse effectum caritatis; nam effectus debet à sua causa distingui.

D. Thom.

Probatür Primò, quia tristitia est actio distincta ab odio mali præsentis: ergo gaudium est actio distincta ab amore rei præsentis: est enim par vtriusque ratio. Antecedens probatur, quia tam Deus quàm Beati vehementissimè oderunt ac detestantur quædam mala præsentia, v. c. iniuriam quæ Deo per peccata inferitur, & tamen de ea nullo modo tristantur. quod fieri nullo modo posset, si tristitia non distingueretur ab odio rei malæ præsentis: tunc enim nullo modo posset vnum sine altero reperiri.

Probatür Secundò, quia gaudium potest etiam de facto separari ab amore boni præsentis: vt contingit in ijs, qui vehemènti tristitia absorpti sunt. qui etsi cogitent de bono aliquo à se possessò, illudque actu ament, tamen de eo, tristitia impediente, gaudere non possunt.

7 Vbi Nota, me non dicere gaudium distingui ab omni amore rei præsentis; hoc enim aperte dictis repugnat: nam cum iuxta dicta gaudium sit quædam volitio boni præsentis, necessariò est etiam aliquis eiusdem amor: nam omnis volitio boni est amor boni. Solùm itaque dicimus gaudium distingui Primò, ab amore ipsius boni, quo hoc siue absens, siue præsentè secundum

se mihi placet. Secundò, ab eo amore quo mihi aut meo amico illud bonum opto, qui amor etià fertur tam in bonum absens, quàm in præsentè; nam per eum opto mihi acquiri bonum absens, & præsentè conseruari. & ex hoc amore nascitur gaudium posita ipsius boni præsentia, iuxta dicta n. 2.

Ex dictis sequitur Primò, caritatem hinc in nobis causare non solùm gaudium, sed etiam tristitiam: nam sicut per eam amamus bonum Dei, ita etiam impellimur vt oderimus malum ei contrarium, & eo in nobis aut proximo existente tristitemur. hinc contritio est verus effectus caritatis.

8 Caritas & gaudium & tristitiam signit.

Sequitur Secundò, resolutio duarum difficultatum, quas D. Thom. resoluit supra a. 2. & 3. scilicet vtrum gaudium quod nascitur ex caritate, habeat admixtam tristitiam? & vtrum hoc gaudium possit impleri.

9 D. Thom.

Ad primum, Respondet si respiciamus præsentè bona Deo intrinseca, nos solùm posse de ijs gaudere: quia cum in illis nullus possit esse defectus, nulla potest esse causa tristitiæ. Si verò respiciamus bona Deo extrinseca, caritatem generare in nobis non solùm gaudium, sed etiam tristitiam, qua dolemus hæc bona in tam multis deficere, ab ijsque negligi ac violari.

Ad Secundum, Respondet gaudium duobus modis posse esse plenum, Primò, ita vt sit tantum quantum est bonum, de quo gaudemus: docetque sic solum Deum posse habere plenum de suo bono gaudium: quia omne gaudium creaturæ necessariò est finitum, & consequenter minus bono infinito. Secundò, ita vt voluntas in eo omnino conquiescat, nec vllam amplius inquietudinem patiatur, aliquid aliud desiderando: & ait nostrum gaudium hac ratione hinc impleri non posse; quia semper hinc est aliquid quod nos inquietat. Imò cum hinc tanquam exules ad æternam patriam tendamus, quo maior in nobis est caritas, eo magis ad eam aspiramus, & consequenter animus noster eo minùs hinc potest in gaudio conquiescere. Addit D. Thomas id implendum in altera vita, vbi omni bono fruemur.

10 Gaudium dupliciter plenum.

D V B I V M II.

Vtrum gaudium de bono Dei sit particularis virtus distincta à caritate?

D. Ius Thom. supra a. 4. respondet non esse virtutem distinctam à caritate; quia idem caritatis habitus, vt patet ex dictis, nos inclinatur ad amandum bonum diuinum, & ad gaudendum de eo; sicut idem habitus inclinatur nos ad intentionem finis & electionem medij. Et hæc est ferè communis sententia & certa; tamen duæ sunt obiectiones hinc explicandæ, ad quas non omnes eodem modo respondent. Prior est, Tristitia inordinata est particulare vitium: ergo ordinatum gaudium est particularis virtus ab alijs distincta. Secunda, Spes non minùs sequitur ex amore, quàm gaudium: atqui illa est particularis virtus distincta ab amore: ergo & hoc.

11 D. Thom.

Pro

12
Ex duplici
capite pos-
sunt aliqui
actus dici di-
stincte vir-
tutes.

Pro resolutione Nota, duos actus dupliciter posse dici esse distinctas virtutes. Primò, quia eliciuntur à diversis habitibus. Et ratio D. Thomæ bene probat gaudium hac ratione non esse distinctam virtutem à caritate. Sed, vt ostendi supra disp. 19. dub. 9. nu. 128. etiam spes theologica hac ratione videtur posse dici eadem virtus cum amore concupiscentiæ circa Deum, imò cum gaudio beatifico de Deo iam possesso: quia ab eodem habitu procedit. Secundò, quatenus habent eandem specie bonitatem moralem, & consequenter eandem rationem virtutis: qua ratione etiam intentio finis & electio mediòrum, et si physicè loquendo sint diversæ speciei, quia habent obiectum formale proximum distinctum; tamen habent eandem specie bonitatem moralem: quia bonitas moralis electionis suam speciem accipit à bonitate finis: atque ita in ratione virtutis intentio & electio sunt eiusdem speciei.

Intentio &
electio et si
physica spe-
cie differat,
moralem
bonitatis
speciem ha-
bent eandem.

13
D. Thomæ.

Et D. Thomas intendit docere, gaudium & caritatem etiam hac ratione pertinere ad eandem virtutem. Quod tamen in respons. ad 2. negat de virtute spei respectu simplicis amoris concupiscentiæ circa Deum. Quia, vt ait, spes addit ex parte obiecti quandam specialem rationem, scilicet arduum & possibile adipisci. Quod non est ita intelligendum, quasi hæc ingrediantur formalem rationem spei (hoc enim verum non est, vt ostendi disp. 19. dub. 2.) sed quia hæc conditiones sicut multum variant modum potentie tendendi in obiectum, & reddunt eum longè difficiliorem ac alterius rationis; ita dant actui singularem honestatem. vt dixi loco citato nu. 24. Secus est de gaudio quod perfectum amorem boni adepti naturaliter consequitur; ideoque non habet specialem bonitatem ab illo distinctam. Et hinc patet responsio ad secundum argumentum supra allatum.

Cur spes
potius ha-
beat specialem
rationem vir-
tutis quam
gaudium.

14

Ad primum, Respondet D. Thomas eam tristitiam nasci ex inordinato amore sui, qui non est speciale vitium, ideoque inordinatam tristitiam debere esse particulare vitium. secus verò esse de dicto gaudio quod nascitur ex caritate, quæ est specialis virtus.

Sed hæc responsio habet difficultatem, quia, etsi inordinatus sui amor in genere ac in abstracto sumptus non sit speciale vitium: tamè qui in eiusmodi amor in particulari est necessariò speciale vitium. nam sicut nihil potest existere nisi sit certæ speciei, ita nihil potest actu esse malum, nisi malitia certæ speciei. Cum igitur inordinata tristitia necessariò oriatur ex certo amore inordinato actu malo, necessariò oritur ex amore habente malitiam certæ speciei.

Omne malum
existens habet
malitiam cer-
tæ speciei.

Inordinatus
amor non
semper est
malus ex ob-
iecto.

Respondeo D. Thom. non negare quin ille inordinatus amor à parte rei, siue prout hinc & nunc ponitur, sit malus malitia certæ speciei; sed solum negare, istum amorem habere semper hanc malitiam à se, seu ex suo obiecto, quod directè respicit; sicut caritas habet suam bonitatem.

15

Pro quo Nota, tristitiam inordinatam, qua voluntas de aliquo bono opere debito, siue quod tenetur suscipere, tristatur quia laboriosum est, & qua tale id aduersatur; communiter

nasci ex amore sui ipsius secundum se non malus sed ideo solum inordinato, ac malo, quia nimis est, atque ita illam tristitiam causat, siue quia est interpretatiua huius volitio, & consequenter tunc accipit suam malitiam ab hac tristitia tamquam ab obiecto interpretatiue volito: sicut intentio boni finis causans electionem mali mediè ab hac suam malitiam accipit. vnde sequitur, in illis casibus tam dictam tristitiam, quam hæc electionem, quatenus prius natura quam existunt per modum obiecti respiciuntur ab intentione finis, aut ab illo inordinato amore, habere malitiam obiectiuam certæ speciei, prius natura, quam eam habeant illi amores ex quibus sequuntur, qui sine his mali non essent. secundum autem contingit in actu caritatis, ex quo gaudium nascitur, vt per se patet. Et hoc solum intendit D. Thomas.

Amor ferè
solum est
inordinatus
& malus
ratione ob-
iecti
& hinc est
lectus me-
lus per
quia sua
causa.

D V B I V M III.

Quid sit pax: & qua ratione sit effectus caritatis?

Nota Primò, pacem opponi bello, dissensionem ac turbationi, & significare quandam ab illis omnibus quietem; vbi enim illa sunt, pax esse non potest. hinc etiam mare dicimus esse pacatum, quando non est turbulentum, sed omnino quietum.

Nota Secundò, hominem posse dupliciter turbari, scilicet exterius per dissensionem cum alijs, & interius per inordinatas passiones quibus turbatur, appetendo ea quæ aut nullo modo, aut non nisi illicitè potest assequi; aut etiam cupiendo res inter se pugnantem, v. c. honorari ab hominibus, scientiam ac dignitates consequi; & tamen sectari ignauiam ac vitia, quæ ei infamiam pariunt, & ad illa consequenda incipit reddunt. Ex quibus nascitur magna in animo inquietudo, & quasi quædam distractio ac seditio siue conflictus affectuum ac cupiditatum pugnantium, tam inter se quam cum recta ratione. Ex quo sequitur, duplicem hominis esse pacem, scilicet internam & externam, & vt quis absolutè fruatur pace vtramque requirit.

CONCLUSIO I. Interna hominis pax consistit in perfecta consensione voluntatis ipsius cum diuina, & omnium appetituum tam inter se quam cum recta voluntate. externa verò pax consistit in ordinata consensione voluntatis ipsius cum voluntate eorum quibuscum ei agendum est. Et consequenter absoluta hominis pax in vtraque dicta pace consistit. Ita apertè D. Augustinus l. 19. de Ciuit. cap. 13. vbi ait: Pax animi rationalis ordinata cognitionis actionisq; consensu. Pax hominis mortalis & Dei immortalis ordinata in fide sub æterna lege obedientia. Quibus apertè internam hominis pacem describit, quam homo habet secum, & cum Deo. Subdit: Pax hominum ordinata concordia. Vbi describit externam pacem.

Res etiam per se patet: nam positis illis consensionibus homo ab omni turbatione ac dissensione perfecte quietem habet. Prior enim consensio tollit omnem turbationem, quam possit

16
Quibus per
apparetur

17
Inordinatus
amor per
nolens
nino in-
tur.

18
In quibus
consensio
interna.

August.

19